

เจาะลึกทักษะทางการเงินของชาวเหนือ

ศรินยา อิศนโพพูลย์ | นิรัชรา ปิณฑาจิกร
ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ

ประเทศไทยและภาคเหนือกำลังเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมด้านต่าง ๆ อาทิ หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนในวงกว้าง ยิ่งเน้นย้ำความสำคัญของการมีทักษะทางการเงินซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนดูแลตนเองได้ ผลการสำรวจทักษะทางการเงิน^{1/} ปี 2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินของชาวเหนืออยู่ที่ 70.3% **ปรับดีขึ้นต่อเนื่อง** และสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศที่ร่วมทดสอบกับ OECD^{2/} ปี 2563 (60.5%) แต่ยังมีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุดในทุกภูมิภาค จากด้านความรู้ทางการเงิน บทความนี้ขอแนะนำเสนอระดับทักษะทางการเงิน การเงินดิจิทัล และการตระหนักรู้ภัยทางการเงิน เจาะลึกเฉพาะคนในภาคเหนือ และช่องทางในการเพิ่มทักษะทางการเงินผ่านโครงการส่งเสริมความรู้ต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ

1/ การสำรวจทักษะทางการเงินในไทย เริ่มตั้งแต่ ปี 2545 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย ตามรอบสำรวจทุก 2 ปี โดยใช้กรอบการสำรวจทักษะทางการเงินของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน โดยการสำรวจในปี 2565 ครอบคลุม 12,402 รายทั่วประเทศ ประกอบด้วย กรุงเทพฯ 6% ภาคใต้ 15% ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ) 29% ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 27% และภาคเหนือ 23%

หมายเหตุ จำนวนประชากรที่ตอบแบบสำรวจไม่สูงมาก และมีการกระจุกตัวของประชากรในบางกลุ่มอายุและระดับการศึกษา

2/ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สมาชิกประกอบด้วย 38 ประเทศทั่วโลก

1. ระดับทักษะทางการเงินของชาวเหนืออยู่ตรงไหน ?

จากการสำรวจปี 2565 ชาวเหนือมีพัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินดีขึ้นต่อเนื่อง โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 70.3% สูงขึ้นจากปี 2563 (67.9%)

ทั้งนี้ คะแนนเพิ่มขึ้นจากด้านความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน ขณะที่ทัศนคติทางการเงินปรับลดลง (รูปที่ 1)

ซึ่งผลสำรวจนี้ หากเทียบระหว่างภูมิภาค ชาวเหนือมีระดับทักษะทางการเงินน้อยสุด โดยเฉพาะคะแนนความรู้ทางการเงิน เช่น เรื่องดอกเบี้ย

ทบต้น รวมถึง มูลค่าเงินตามกาลเวลา (เช่น 20 ปีก่อน ด้วยตัวชามละ 30 บาท ปัจจุบัน ด้วยตัวชามละ 50 บาท) ที่น้อยกว่าภาคอื่นมาก

ด้านคะแนนพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินของชาวเหนืออยู่ในระดับเดียวกับค่าเฉลี่ยประเทศ (รูปที่ 2) โดยปรับเพิ่มขึ้นน้อยเมื่อเทียบกับภาคอื่น จึงควรส่งเสริมทักษะทางการเงินให้ครบทั้ง 3 ด้าน

3 องค์ประกอบ ทักษะทางการเงิน

ความรู้ทางการเงิน

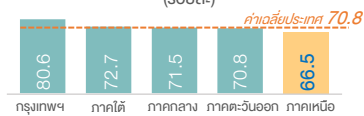
(Financial Knowledge: FK)

มีคะแนนเฉลี่ย **66.6%** สูงขึ้นจากปี 2563 แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ และน้อยสุดเมื่อเทียบกับทุกภูมิภาค

ควรเติมความรู้ทางการเงิน

- 1 การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น
- 2 การกระจายความเสี่ยง
- 3 ความรู้เกี่ยวกับมูลค่าเงินตามกาลเวลา (อยู่ในระดับต่ำกว่าภูมิภาคอื่นมาก)

รูปที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับมูลค่าเงินตามกาลเวลา ปี 2565 (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจระดับทักษะทางการเงินของประเทศไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย

พฤติกรรมทางการเงิน

(Financial Behavior: FB)

มีคะแนนเฉลี่ย **70.3%** สูงขึ้นจากปี 2563 และเท่ากับค่าเฉลี่ยประเทศ

ทำได้ดี

- 1 การตัดสินใจทางการเงิน
- 2 การใคร่ครวญก่อนซื้อ
- 3 การเลือกวิธีออมที่เหมาะสม

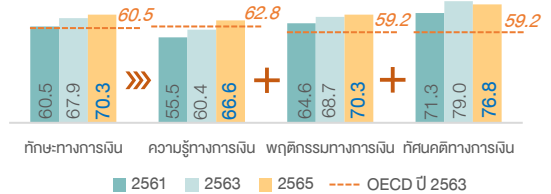
ควรส่งเสริม

- 1 การเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางการเงินก่อนซื้อหรือใช้บริการ
- 2 การบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้

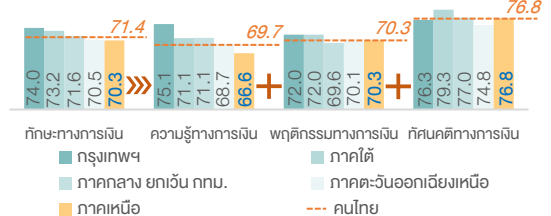
รายงานผลการสำรวจ ทักษะทางการเงินของไทย

รูปที่ 1 ทักษะทางการเงินภาคเหนือ ปี 2561-65 (ร้อยละ)

รูปที่ 2 ทักษะทางการเงิน แยกภูมิภาค ปี 2565 (ร้อยละ)

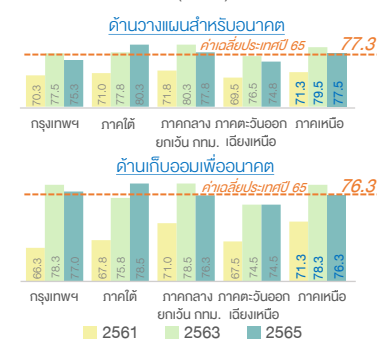
ที่มา: การสำรวจระดับทักษะทางการเงินของประเทศไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย

ทัศนคติทางการเงิน

(Financial Attitude: FA)

มีคะแนนเฉลี่ย **76.8%** ลดลงจากปี 2563 และเท่ากับค่าเฉลี่ยประเทศ

รูปที่ 4 คะแนนทัศนคติทางการเงินปี 2565 (ร้อยละ)

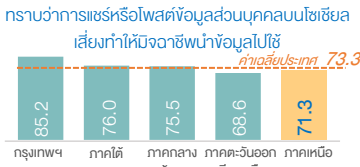

ที่มา: การสำรวจระดับทักษะทางการเงินของประเทศไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ทักษะการเงินดิจิทัล และการตระหนักถึงเรื่องภัยทางการเงิน

จากการสำรวจ **ทักษะการเงินดิจิทัล^{3/} ปี 2565 พบว่า ชาวเหนือมีความระมัดระวังการใช้สื่อโซเชียล** โดยกว่า 71.3% ระบุว่า การแชร์หรือโพสต์ข้อมูลส่วนบุคคลบนโซเชียลเสี่ยงทำให้มีจิวาชีพนำข้อมูลไปใช้ ส่วนเรื่องความปลอดภัยในการใช้งานยังมีส่วนน้อย ที่ให้ความสำคัญ โดยมีเพียง 21.0% ที่เปลี่ยนรหัสผ่านการเข้าใช้งานระบบออนไลน์เป็นประจำ และ 29.9% ที่ตระหนักว่าการใช้ระบบไวไฟ (Wi-Fi) สาธารณะไม่ปลอดภัยสำหรับการช้อปปิ้งออนไลน์ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศมา

รูปที่ 5 ทักษะทางการเงินดิจิทัล ปี 2565 (ร้อยละ)

ปัจจุบันแนวโน้ม**ภัยทางการเงินเปลี่ยนรูปแบบเป็นหลอกลวงออนไลน์มากขึ้น** จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นควบคู่กับการพัฒนาทักษะการเงินดิจิทัล โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยของการใช้งานข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้ ...**รู้ทันและรับมือ**...ภัยทางการเงินที่พร้อมเข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ

3/ การสำรวจทักษะการเงินดิจิทัล จัดทำขึ้นเป็นปีแรก จึงยังจำเป็นต้องติดตามพัฒนาการเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องในการสำรวจครั้งต่อไป

4/ ภัยทางการเงินที่พบบ่อย จากการสำรวจภัยทางการเงินปี 2565

3 ภัยทางการเงินที่พบบ่อย^{4/}

- อันดับ 1 การถูกหลอกลวงให้ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน
- อันดับ 2 การให้ข้อมูลทางการเงินแก่มีจิวาชีพ
- อันดับ 3 การถูกหลอกลวงให้เสียทรัพย์สิน โดยมีจิวาชีพออนไลน์

3. ข้อเสนอแนะในการยกระดับทักษะทางการเงินของชาวเหนือ

- ส่งเสริมทักษะทางการเงินผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อสร้างรากฐานที่ยั่งยืนด้านการเงิน เช่น สร้าง Community คุรุการเงิน และขยายผลหลักสูตรความรู้การเงินไปยังสถาบันการศึกษา ทั้งในรูปแบบของรายวิชาหรือกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน
- ส่งเสริมความรู้ทางการเงินและหาช่องทางประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เหมาะสม เน้นความรู้ที่เป็นจุดอ่อนของชาวเหนือ เช่น ดอกเบี้ยกบตัน มูลค่าเงินตามกาลเวลา และมีช่องทางเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อออนไลน์ (สตางค์สตอรี่) โฆษณาผ่านสื่อวิทยุ
- ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องการเงินดิจิทัลและเตือนภัยทางการเงิน เพื่อให้เกิดการใช้งานอย่างปลอดภัยและลดการถูกหลอกลวง

โครงการส่งเสริมทักษะทางการเงิน ของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน นักศึกษา และสถาบันการศึกษา

โครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ อาทิ โครงการครูสตางค์ ส่งเสริมทักษะทางการเงินให้นักเรียนผ่านนักศึกษาฝึกสอน และโครงการ Money Guide โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา รวมถึงมีแหล่งรวบรวมสื่อการสอนและตัวอย่างการสร้างห้องเรียนการเงินผ่าน ...*สตางค์ School*...

สตางค์ School

กลุ่มเป้าหมาย : ประชาชนทั่วไป และ ผู้ประกอบการ

สอนเรียนรู้เรื่องการเงินกับแบงกชาติ

ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จ.เชียงใหม่ สนับสนุนให้นักเรียนและประชาชนในพื้นที่ มีวินัยทางการเงิน สร้างภูมิคุ้มกัน และรู้เท่าทันภัยทางการเงิน

สื่อออนไลน์ความรู้ทางการเงินและเตือนภัยทางการเงิน

ติดตามผ่านช่องทางสื่อสารของธนาคารแห่งประเทศไทย

โครงการเสริมแกร่ง SMEs

เพิ่มทักษะทางการเงินสำหรับผู้ประกอบการ และให้คำปรึกษาทางการเงิน

หลักสูตรออนไลน์ความรู้ทางการเงิน

เพื่อผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป อาทิ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ติดต่อ ธนาคารแห่งประเทศไทย สอบถาม/ร้องเรียน หรือสนใจร่วมโครงการ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม 0-5393-1111

FinDi Platform

Ins.1213